

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kérletek nem adatk vissza.

KÖZÉRDÉK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díj:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Protestans tanügyi mozgalmak.

(Ajánlva a zsinat atyai becses figyelmébe.)

A most összeült ref. zsinat a napokban fog dönteni a prot. tanügyi két nagy fontosságú kérdésére; a debreczeni tanárképző és a kolozsvári theol. „fakultás” terve fellett. Minket ezen tervek nemcsak általános nemzeti köznevelődési jelentőségöknél fogva érdekelnek, hanem az enyedi Bethlen-főiskolára és főleg a theol. akadémia jövőjére való vonatkozásuknál fogva is, és így indítatva érezzük magunkat szerény véleményünk elmondására, annyival inkább, mert nem tudunk bizonyos aggodalom nélkül gondolni a küszöbön álló döntő lépésre, miután ugy látjuk, hogy azon tervek kellőleg előkészítve, megvitatva, tehát döntés alá megérlelve nincsenek.

I.

Mi teljesen értjük és méltányoljuk azon célt, hogy a prot. egyház saját gimnaziumai tanárainak kiképzésére befolyást óhajt gyakorolni. De kételkedünk azon, hogy eme cél elérésének biztosítására az volna a helyes eszköz, hogy tanáraink tudományos kiképzését a teljes tudományos kiképzés egyedül biztos helyéről, a tudomány nemzeti egyeteméről, elvonja azért, hogy nagy áldozatok árán is csak szűkösen berendezett, aránylag kevés számú és szegényesen dótált tanárral ellátott felekezeti semináriumba zsurgorítsa össze. Ki ne látná be, hogy ily intézkedés a prot. gimn. tanárok tudományos színvonalát s így a prot. gimnaziumok értékét is igen gyorsan nagyon alacsonyíthatja? A tudományos képzést egészen jól elvégzi az egyetem; vagy ha tán ez is hiányos volna, nő hát azon hiányon bizony nem fog segíteni a szűk méretű felekezeti seminárium, hanem csakis az egyetemi oktatás fejlesztése.

Ezen irányban a megindult mozgalom csak úgy volna jogosult, ha Debreczenben egy teljes és a meglévővel versenyezni képes egyetem felállítását venné célba. Ugyde itt azé a kérdés, hogy helyes dolog-e a mai időben felekezeti egyetemet állítani és megbírja-e a protestans egyház annak költségeit? És ha e kérdésekre tagadolag felelünk, a mint hogy úgy kell felelni minden okos embernek: akkor nem marad

más consequentia, mint arra törekedni, hogy állítson az állam, és épen Debreczenben, egy harmadik nemzeti egyetemet, a ref. egyház pedig rendezzen be a prot. tanárképzései növendékek számára saját virágzó gimnáziuma mellett internatust, konviklust és gyakorló iskolát. Egy harmadik, sőt akár egy negyedik egyetemre pedig bizony nagy szüksége van akkora birodalomnak, mint a magyar. A kicsiny Hollandiának alig négy millió lakóssal és fél akkora területen, mint Erdély, három egyeteme volt s néhány év előtt negyediket is állított; és e négy egyetem többlet tesz az állam és nemzet biztosítására, mint a mi évenként változó Manlicher-puskáink. Addig pedig, míg a debreczeni egyetem felállítatnak, foganatosítanak a protestánsok Kolozsvárt és Budapesten levő gimnáziumaiknál oly intézkedéseket, melyek folytán az egyetem prot. vallású tanárjelöltjei ott bizonyos nemű támogatást és gyakorlati képzést nyerjenek. Kolozsvárt már van is ily intézkedés. Ott a ref. főgimnaziumban a tanárképzései ref. ifjak együtt laknak a gimnazium növendékeivel, felügyelői és magántanítói tisztet teljesítenek, mi által tisztességes jövedelemre és tanítási gyakorlatra tesznek szert. Csak fejleszteni és szabályozni kellene ezen intézményt és megvolna a legcélszerűbb eszköz arra, hogy a ref. egyház leendő gimnaziumi tanárai szellemére és gyakorlati kiképzésére a szükséges befolyást gyakorolhassa; mert erre van szükség és nem arra, hogy a fizikát ne Eötvös Lorándtól, hanem félfizetésen tengődő kálvinista tanártól tanulják.

II.

A másik terv a Kolozsvárt felállítandó prot. theol. „fakultás” terve: Ha ezen terv most először lépne világ elé, tán nagyobb bizalommal fogadnák, mert nem érthetnénk alatta egyebet, mint azt, mit szójáték és rejtett szándék nélkül jelentenie kell, t. i., hogy a kolozsvári egyetemre állítassék prot. theol. fakultás. Ugyde mi Erdélyben és főleg mi enyedik ezen tervet már annyiféle alakban, oly sok név alatt és annyi keserű küzdelem között láttuk és ismerjük, hogy akarattal azon gyanu ébred lelkünkben, hogy új név és új jelszavak alatt ismét csak a régi törekvés áll előttünk, mely a nagyenyedi Bethlen-

főiskola theol. akademiáját akarja valami szín alatt megszüntetni és Kolozsvárra áthelyezni.

De ha bizhatunk, hogy most már nem az a cél, hanem egy igazi theol. fakultás létesítése, ugy ezen tervet üdvösnek tartjuk és örömmel üdvözöljük; jóllehet nem hallgathatjuk el azon megjegyzést, hogy e fenforgó kétféle terv egymásnak ellentmondó két külön elvből indul ki, mikor a tanárképzést az egyetemről elvonni, a lelkész-képzést pedig az egyetemre vinni szándékozik. Mi ellenkezőleg megvagyunk győződve, hogy ugy a tanárképzésnek, mint a lelkészek képzésének az egyetem az igazi megillető helye; megvagyunk győződve, hogy a prot. theologiai tudomány csak akkor emelkedik, és akkor bizonyára emelkedni is fog, teljes virágzásra, ha előadása az egyetemre, egyetemi theol. fakultásra kerül. És ha a prot. lelkész-képzés és prot. theol. tudomány virágzása kívánni valót hagy fenn, az nem az akadémiák vagy azok tanárainak mulasztásából származik, hanem az egyetemi tanítás hiányából; nem is az akadémiák sokasításával segíthetnek rajta, hanem az egyetemi fakultás létesítésével. Mióta és míg a világ, az egész tudóst és a virágzó tudományt mindig az egyetem produkálta és nem az akadémiák, a theologia mezején épűgy, mint a jogi, orvosi vagy bölcsészeti tudományok terén.

Az egyetemi theol. fakultás hiányát a magyar prot. egyház eddig is élénken érezte s igyekezett is annyira a mennyire lehetett pótolni a külföldi egyetemek sűrűbb látogatásának előmozdítása által. Szívvel örvendénk rajta, ha végre valahára már prot. theologiai tudományunk is felszabadulna a külföld gyámsága alól. Tehát üdvözöljük az igazi prot. theol. fakultás tervét is!

Ugyde az az intézet, melyet az ig. tanács hivatalos előterjesztése a kolozsvári külső-magyar-utcai kaszárnyában akar tanároستól és tanítványostól együtt elszállásolni, nem igazi egyetemi theol. fakultás, hanem egy a meglévőknél minden tekintetben hiányosabb theol. akadémia. Az „Előterjesztés” tiltakozik azon feltevés ellen, mintha az új intézet „minden tekintetben egyenlő volna a meglévő öt theologiai akadémiaival.” Ebben tökéletes igaza van. Nem egyenlő, mert a meglévők teljes akadémiák, a felállítandó pedig csak a

TÁRCZA.

Gusztáv Adolf első szerelme.

— Fordította n. a. —

5 ik folytatás.

De la Gardie tábornok, köpenyében burkolva és a királyi kéziratot zsebében, a délután folyamán Drontje kastélyba lovagolt. Szívbe beköltözött a tavaszi boldogító napsugár. Azt ugyan nem vonta kétségbe, hogy először megrázó, felizgató, megható és fájdalmas jelenetek elébe néz, de mikor mindezen keserveken túl leendő, élete boldogságának napja fog feljönni. Ebből ő az életénél is jobban szerette, de a mily forró volt szerelme, abban az arányban tudta azt eszének helyes és jótékony befolyása által vissza tolytani. Ő nemcsak maga akart boldog lenni, de boldogítani is óhajtott és bizott szerencséjében, hogy ez sikerülni is fog.

Már alkonyodott, mikor Drontje kastély udvarába meg érkezett, felment az elfogadó terembe és a grófnak bejelentett látogatása haladéktalanul el lett fogadva. „Jó hirt hoz tábornok?” Kérdé a grófné. „Ezen királyi kézirat fogja megadni a kívánt felvilágosítást.”

A grófné felbontotta az átnyújtott borítékot, melyből először is a királyné levelét vette ki, melyet elolvata — a tábornoknak nyújtá e szavakkal, „olvassa tábornok.” A levél következőképen hangzott:

„Mellékelve kapja kedves grófné leánya részére a királyi kéziratot, melyben fiam felbontja a viszonyt, mi leányához kötötte. Meg vallom önnek leplezetlenül, hogy nehéz küzdelembe került a királyt e lépésre bírnom. De mivel gyanitom, hogy leánya kételkedni fog a királyi ké-

zirat valóságában, királyi szavamra mondhatom, hogy a királyi aláírás az én jelenlétémben és szemem láttára történt meg.

Fogadja üdvözlését az én jó akaró királynéjának, CHRISZTINÁNAK.”

A grófné szemei könyekben usztak. Hozva tartottá kezében a király lepecsételt levelét. De meg kellett lenni! Gyorsan visszanyerte erejét a cselekvésre. Könyvei felszáradtak, s megindult szívét meg kísérő lecsilapítani. „Mit használ minden habozás?” Szólt nyugodtan és határozottan. „Csak meg kell tudnia.”

Csemetét és a belépő szolgáló által Ebbát hivatta. Az ajtó felnyílt, Ebba belépett. A katasztrófa előtt állottak. Bajos arczán elragadó varázs ült, a milyen egy leánya arczán tükröződik, mikor valamely boldogító hirt vél hallani. Tudta, hogy csak néhány nap van hatra a Stockholmba való visszatéréséig, s azt hitte, hogy anyja az utazás napja és órájáról fog vele beszélni. De fiatal szívét bizonyos hidegség fogta el, midőn felismerte a férfit, kit anyja társaságában találta. De la Gardie tábornok, ki őt nőül kérte, lehetetlen, hogy jó bir hozzája lehetne! Avagy a király mitsem tudott a dolgok állásáról?

„Jer közelebb Ebba,” szólt a grófné megható hangon s kezével helyet mutatva maga mellett a kanapén. „De la Gardie tábornok az átadója a királyné egy magánlevelének. Téged illet szegény gyermekem!”

A szavak tulajdonképpen mit sem árultak el, de egy szerető lélek erős megfigyelő tehetséggel bir. Ebba elhalványult, két kezét erősen dobogó szívére szoritva, tudókló hangon kiáltá: „s királyt el hagy engem!”

S midőn a grófné némán lehajta fejét, Ebba mint egy tört virágzal hanyatlott anyja keblére.

A grófné nagyon jól felfogta leánya fájdalmát. Gyöngéd kézzel a kanapé párnái közé fektette és a tá-

bornokhoz fordulva mondá: „A nagy fájdalomnak ki kell tombolnia magukat, emberi vigasz mit sem használ, hagyjunk őt magára.”

Mielőtt a grófné a tábornokkal a szobát elhagyta, mind a két levelet az asztalra helyezte. A csapás megtörtént, de gyanította, hogy kétely a hallottak felett nem fog elmaradni, s leg jobbnak gondolta azt mindjárt elején és egyszerre elosztatni.

Éjfél közelgett midőn a grófné leányához vissza tért. Nem tévedett, a nagy szívszagató fájdalom eloszlott. Halál sápadtan ült Ebba a párnák között, szép kék szemei homályosan és megtörtén merengtek a távolba, s időről-időre mely nehéz sóhajtot emelkedett keble. De könyvei kiapadtak és a kétségbeesés kitörései elnémultak.

„Magadhoz tértél szegény gyermekem?” szólt az anya szeretettel, mialatt a nehéz megpróbáltatást szenvedett leánykat simogatra keblére vonta.

Gondolj anyád intó szavaira, melyek előre megjövendölték a minék be kell következnie s a mi ime már be is következett. Igazán sajnalom, hogy fájdalom közepette azonnal tanácsot kell elő állanom, de a helyzetet, a mibe szived szerelme által sodortattunk, bűszkeségem nem tűrheti el. „Ez a megaláztatás, a mi bennünket Brahe grófnókat a király lemondása folytán ért, engem mélyen sért. S ha méltó utóda vagy Ebba a Brahe grófnóknak, te is úgy kell, hogy érezz. Rajtat áll a királyért megtorolni azon csapást, melyet reád mért.”

„Anyám! Mit tehetek én össze zuzott szívemmel?” „Eddig nem voltam engedelmes gyermeked e szerencsétlen szerelmemmel; tanácsolj anyám, mit tegyek és én engedelmeskedem.”

„Soha sem szabad sejtetned a királyt, hogy mennyire le vagy sújtva, a közöny bünteti őt leginkább.”

akadémia. A meglevőkön előadják mindazon tudományokat, melyeknek előadására szükség van, a felállítandón pedig nem, hanem azok egy részének hallgatása végett a hallgatóknak egy merőben külön álló idegen intézetbe kell bejárniok. Im ez a különbség a kettő között. Minden egyéb előny, melyre az „Előterjesztés” hivatkozik, merő szójáték és fikció. Szójáték sőt bitortás már maga a név, melylyel diszeleg. Miért volna azon intézet „fakultás”, mikor a fakultásnak sem helyzetével, sem jogával nem bővülökdi? Egy különálló szak-tudományi (pl. jogi vagy theologiai vagy erdőszereti, bányászati stb.) felsőbb tanintézetet a világon mindenütt akadémiának neveznek s fakultásnak csak akkor, ha egyik kiegészítő része a tudományok egyetemének. Avagy birna-e bár a fakultások természetes jogaival, pl. az egyetemi gradusok (doktori rang) osztogatásának jogával? Mire való hát az illetéktelen elkeresztelés? avagy kü-lömb lesz-e az által a meglevő akadémiáknál? Epigy szójáték a sokszor és sokféle jelzővel (hol „szellemi”, hol „szerves”, hol „bizonyos”) emlegetett egyetemi kapcsolat is. Nincs ott a két intézet, t. i. a ref. theol. akadémia és az állami tudományegyetem között a világon semminemű, sem bizonyos, sem némi, sem szellemi, sem szer-vezes kapcsolat. A két intézetnek existenciája, szer-vezet, kormányzata, tanári kara merőben külön-álló, egymástól független, tehát k a p c s o l a t l a n. Hogy a theologus ifjak némely tudományok hall-gatása végett bejárniok az egyetemre: az még nem kapcsolat s legfennebb előnynek lenne mond-ható. De nekünk alapos okunk van kétkedni még előnyös volta felett is és azt hisszük, hogy sokkal előnyösebb helyzetben vannak a meglevő theol. akadémiák, hol a szükséges bölcsészeti és neve-lés-oktatástani tudományok előadására magának az illető főiskoláknak (a melyeknek alkotó részei az-tán igazán kapcsolatosak!) vannak külön tanáraik. És ha történetesen a kolozsvári akadémia életbe lépne, nemcsak tapasztalatilag kitűnnék, hogy a továbbfejlesztés legelső feladata az volna, hogy legalább egy tanszéket állítsanak a feltétlenül szükséges bölcsészeti és nevelés-oktatástani tud-mányok előadására. Csak egy példát hozunk fel: a leendő lelkesnek feltétlen szüksége van a nép-iskolai oktatási módszertan és szervezést alapos ismerésére. Hiszen az egyházkerületek egy része feltétlenül megkívánja, más része melegen ajánlja a néptanítói vizsga letetését. Nos hát, az egye-temen hirtelen sines ezen tudományok. Az egyház-jogtant, közegészségtant, bölcsészeti-történelmet elő-adják ugyan az egyetemen, de nem azon részét és nem azon terjedelemben, minőre a leendő pa-poknak szüksége van; ugy, hogy e tekintetben sokkal előnyösebb helyzetben vannak azon akade-miák, melyeknek ezen tudományok előadására sa-ját külön tanáruk van.

Merő fikció azon igény is, hogy az új intézet több alkalmat szolgáltassa a theol. szaktu-

domány intenzivebb tanítására. Ugyan mi által? Több-e a tanárok száma? Nagyobb-e a fizetésök? sem egyik sem másik. A fizetés több Pesten; elő-nyösebb Enyeden vagy S.-Patakon; a tanárok helyzete pedig a kaszárnyai együttlakás folytán határozottan kedvezőlenebb lenne Kolozsvárt. A tanárok száma Kolozsvárt is öt lenne, a többinél is ennyi (Pápát kivéve). Miért taníthatna hát öt tanár Kolozsvárt többet és jobban, mint Pesten, Debreczenben vagy Enyeden? A terv a köteles special kollegiumok tartását és rendkívüli tantár-gyak tanítását emlegeti. De hiszen ezeket épügy meglehet csinálni Pesten, Patakon, Enyeden mint Kolozsvárt. Részben csinálják most is és ha nagyobb mérvű alkalmazásuknak természetes aka-dályai vannak (a tanárok csekély száma, a szak-irodalom hiánya stb.) ezen akadályok ép ugy megszűnnek a kolozsvári akadémiára nézve is.

Hogy mennyire csak képzeletbeliek azon elő-nyök, melyekkel az új intézet dicsekedhetnék, ilyen jellemzőleg mutatja az, mit az „Előterjesztés” a „rendszeresített docensi állá-sok”-ról mond. De hát hol vannak azok a híres docensi állások „rendszeresítve”? Sehoh a vilá-gon; még csak a képzeletbeli költségvetésben sem, mert ott sincs felvéve a képzeletben már „rend-szeresített” docensek részére egy krajczár sem. Es ezen még képzeletben is csak reménybeli docensek máris „alaposabb és mélyebb theol. tudományos műveltséget” terjesztenek! Hiszen ilyen docenseket akárhová lehet képzelti, sőt tán tényleg rendszeresíteni is könnyebben, mint az új akadémiához, hol még az öt rendes tanár közül is háromnak nincs fedezve a fizetése.

Epen nem mondható előnyösebbnek az ifjak ellátása sem. Felének ellátására van számítva évi 80 frt. Ennyit kap Enyeden konviktusban és cipó-ban mindenik s ezenkívül a magántanításból évi 60—150 frtot. Másik fele fizetne évi 60—100 frtot! Ugyanbizony honnan?

Ha mindezekhez hozzávesszük, hogy magát az egész költségvetést sem tekinthetjük realinak, mert a szükséglet jóval magasabb lesz (felszere-lésre, könyvtárra, igazgatásra, konviktusra stb.) a fedezet nagy része pedig (az államsegély, a házi-pénztár stb.), bármint csürjük-csavarjuk, mégis csak a legégetőbb szükséglettől, a szegény egyházak és papok felségelésére szánt összegből, vonatik el; ha meggondoljuk, hogy egy ilyen „fakultás” még-sem lenne az egyetemes ref. egyháznál, annál re-vészébb az ágostai hitvallásuké is: nem marad más hátra, mint ajánlanunk az „Előterjesztés” végén lát-ható ezen javaslatot:

„Kérjük az egyetemes ref. zsinatot, hogy az ág. hitvallásu testvéregház zsinatával közösen hassanak oda, hogy az állam a kolozsvári — ugy-is még csonka, mert a theol. fakultást nélkülöző — egyetemre ugy a tudomány egyetem teljessége, mint a protestánsok iránti méltányosság, de fő-

ként a nemzeti irányu közmívelődés nagy érde-kéből rendezzen be egy prot. theol. fakultást.”

Egy ily fakultás aztán igazán magasabb volna mint az akadémiák s azonkívül a protestáns (re-formatus és lutheranus) egységnek is legméltóbb kifejezője, termékeny melegágya lenne.

Enyedi.

Kirándulás az Al-Dunára.

(Folytatás)

A mint már előbb említettem, az első nagyobb munka hely Grebennél van. E munka csoporthoz tartozik a Milanoac városnál, Poroszkánál és Golumbinjánál teljesítendő munka is. Itt a Duna egy a jobb parton kiváló nagy szikla hegy által összeszorul 200 m. széleségre és közvetlen alatta egyszerre kiszélesedik 1400 méterre, természetes, hogy az összeszorított víz 43 méterre duzzasztott magasságban oly rohamosan tör lefelé, hogy ilyen zuhatagou hajó nem jár-hat. A hol pedig a víz a fenn említett szélességre ki-terül, ott egy 2600 m hosszú sziklapad látszik a víz alatt, melynek kiálló sziklái vízmosás minden lezuhanó hajót tökre tesznek. Hogy ez a két főakadály a hajózásra nézve ártalmatlanná tételék szükséges egy 6211 m. hosszú kö-gátat építeni párhuzamosan a partokkal, és a párhuzam művet 2 keresztgáttal a régi mederpartig megerősíteni. A kőgátak előállításához szükséges 59 6000 köbméter kö-hányás és 135,000 köbméter kőrakomány a víz szín felett. Hogy a felemeltett teljesítendő munkáról még valóságos-abb fogalmunk legyen, fel kell említeni, hogy a renge-teg kőanyag előállításához különböző kőbányák nyitattak, ott a kővek dinamittal és puskaporral fejtetnek, külön e célra épített munka vasutakkal a Duna partig szállítanak és hajóra rakva az építési helyre vontatnak felhasználás végett. Ha egy kis számítás eszközölünk, arra az ered-ményre jövünk, hogy csak a grebeni munka helyen telje-sítendő munkához 500 kötejtőnek 6 esztendeig kell dol-gozni, hogy a szükséges kőmennyiség kitermeltessék és ugyan annyi napszamos szükséges, de ezeknek már 7-4 esztendeig kell dolgozni míg a fennit kőanyagot elszál-lítják. Ehbe még nincs benne a vasút és hajó kezelő személyzet, továbbá a beépítésnél szükséges munka erő.

A második nagyobb munka hely Juc, Ide tartozik még a Stenka, Kozla, Dojka, Izlás és Tachtalia.

Itt már nem elég a vizet szorító gátakkal csak fel-duzzasztani, hanem a fenéket is kell mélyíteni. Egy csa-torna lesz a víz alatt a sziklakban kiválya 1300 m. hosz-ban, 60 m. fenékszélességgel és 2 m. mélységgel közép víz-szín alatt. E munka előállításához szükséges 162,000 köb-méter sziklát a víz alatt repeszteni. Hogy miként történik az — majd későbbem elmondom bővebben, most csak annyit akarok itt még felemlíteni, hogy a vállalkozó kap 14 frt 98 kr egy köbméter vizalatti szikla repesztesért és annak eltávolításért, a fennit munka mennyiség tehát csak azon az egy helyen 2,426,760 forintba kerül.

Végre a harmadik és legnagyobb munka hely a Vaskapu. Itt a két különböző munka kombinálva van és szorító gátakkal a víz szín duzzasztva.

Van azonban egy még élesebb eszköz, öt ép oly mélyen bántani, mint ő téged meg sebzett. De la Gardie tábor-nok szavadat birja, váltsd be és térj vissza mint neje a stockholmi udvarhoz.”

„Soha sem tudnám ezt meg tenni anyám!” Ki-áltá Ebba.

A grófné azonban nem hagyott fel unozolásával, végre sikerült is neki, gyermeke irtóztatását a viszonyok ily hirtelen változása felett enyhíteni s a társalgás foly-tán a dolgokat egészen más világításba szeme elé állítani. „Ha okosan és gyorsan cselekszünk, port szórhatunk az egész világ szemébe s elhíthetjük mindenkivel, hogy a király üldözése elől menekültünk Stockholmból a Drontje kastélyba, s itt akartuk esküvődet megtartani szived vá-lasztottjával, hogy az ő oldalán és az ő oltalma alatt tér-hess vissza az udvarhoz.” Hogy a király ilyen állításokkal szemben hallgatni fog, feltételezhető volt, már csak azért is, hogy a grófnőket tovább ne kompromittálja.

Ilyen ügyesen tudta a grófné meg győzni leánya undorát azon gondolatától, hogy egyik férfi karjából a má-sikéba repüljön, és gyermeki engedelmisségében, egy sze-retetteljes csókkal magára hagyta.

Következő reggel a tábornok megjelent Ebbánál, ki a gróf belépésénél már tisztában volt aziránt, hogy mi-szándékkal jön felé. S ma már a Brahe grófok büszke-sége felülkerekedett a szerelmen mellyel ifju szive még mindig küzdött. A mite katasztrófából meg lehetett men-teni, azt okvetlen meg kellett menteni, ennyit megértett, az éjjel anyja szavaiból és a most már engedelmes gyer-mek kész volt reá. De la Gardie gróf egyetlen hanggal sem említette az Ebba és a király között történeteket, ez már az elmúlt dolgok közzé tartozott és ő a feledés fá-tyolát borítá reá.

„Édes anyjától jövök Ebba,” szolt, s mint jellemes ember, rögtön szándéka kijelentésével kedte. „Anyja re-mélnem engedé, hogy hajlandónak fogom találni ígéréte beváltására, melyet akkor tett, midőn annak teljesülése lehetetlennek tűnt fel. En azonban nyugodtan várakoztam. szivemben a hely fressen maradt, önmre vár még mindég. Ma ujra el akar utasítani?”

Szemeik találkoztak és Ebba tekintete egy fájdalmas kifejezéssel a gróf meghatott vonásaira tapadt. „Ha egy megtört szívd nőt óhajt tábornok” szolt Ebba, „ugy fo-gadja el kezem.” „De figyelmeztetem, nem talál oly nye-reséget, a melyre büszke lehessen.”

„Az az én gondom legyen!” válaszolt örömtől fel-ragogyó szemekkel a gróf „Stézia legszébbleányja, gyön-gye az én nóm lessz!” „Bizza magát reám Ebba, ha si-kerülend nekem érzelmeit leosillapitanom, melyek e per-cben keblét még hullámzásba hozzák, boldogok leendünk. Mert egy akaratörés és jellemes embernek a szerelemben csak egy feladata van: boldogítani a nőt, ki az egész életre az övé.”

Drontje kastélyban tehát egy mátkapár tartózkodott, s mivel a grófné leendő vejétől értesült az anyakirályné akarataról, a mely az övével is megegyezett, hogy a je-gyesek ne lássák viszont Stockholmot, mielőtt a pap ál-dását reájok nem adja, a mennyire töle telhetett, sürgette az esküvőt. Akkor még nem ösmerték a polgármesteri hivatal eokoldalu nehézségeit és így az egész gyorsan lebonyolódott. A kastély káplánjával, kit az esketésre ki-szemelték, megbeszéltek a szükségeseket, esendben meg-történtek az előkészületek, mielőtt a hét vége elérkezett, de la Gardie tábornok és Brahe Ebba grófné egy pár volt.

Déli 12 órakor az anyakirályné kihallgató termében ált. Udvarhölgye jelenté be de la Gardie tábornokot és

nejét, kik engedélyt kértek ő felségénél tisztelegelni. A királyné mélyen fellélegzett, mint a ki egy nagy tehertől menekül, azutan elrendelé a gróf part hozzá vezetni és a királyt a látogatásról értesíteni. Nehány perc múlva a szolgák feltárták a szárnyas ajtókat és de la Gardie grófné férje karján be lépett. Még nagyon halvány volt, midőn tiszteletteljes meghajlással üdözlé a királynét, de fejét magasán és büszkén tartá; látni lehetett, hogy ereibe a Brahe grófok és nemes vére esőrgödezz. — Az anyakirályné elébe ment, megölelte és homlokodan csókolta.

„Kedves, kedves gyermekem,” szolt meghatottságtól rezgő hangon, „nehéz és komoly küzdelmet szenvedett fiatal szíve az utóbbi napok alatt. Egy hősnő bátorságát tanusítá, erősítse meg magát még utójjára életének e leg-nehezebb órájában!”

Ujra feltártuk a szárnyas ajtók; halálsápadtan, de lángoló szemekkel lépett be a király.

A miről értesült, abból megtudta, hogy legdrágább kincsét elvesztette, csak a történetek összefüggéséről nem volt még tudomása. Számba sem véve anyját és a tábor-nokot, a fiatal nőhöz sietett, megragadta kezait és kétség-beesett hangon szolt: „Ebba miért tetted ezt velem?”

„Felséged lemondása,” felelt Ebba biztos hangon, mialatt a végzetes lapot zsebéből elő buzta, „kényszerített életem boldogságát oly kezekre bízni, a melyekről szabad hinnem, hogy védőleg fognak felém terjeszkedni!”

„Gyalázatos csalás!” ordítá a király, s a levél után nyult. „En mitsem tudok e lemondó levélről. Leánya meg-csáltak téged és engem!” — Szavai igazságában nem le-hetett kételkedni. Ebba annyit megértett, és tisztába volt, hogy ő és a király egy intrigua áldozatai lettek. E meg-győződés oly lesújtó hatással volt reá, hogy ajultan ros-kadt férje karjaiba.

A Du
hosszu csa
juci 2 m.
felemlitem,
mert a kor
torna fenek
csatorna ve
tetik, hogy
rakodva, va
nek. Hogy
tal, talán f
A vas
köbméter s
294,000 kö
köbméter k
külméter k
lelete omlás
uesen kész
volitani, vé
tató utra és
Ez a
ennek a ve
a mélyítés
alatt eszkö
lefozi a ter
A vá
a leendő u
lenesen ös
ez által eg
dön ez me
ceből a viz
raz. A csa
volna végr
repszett
a viz mély
fenekére fe
Ezen
mert az u
gátnak leg
engedélyez
ujra megün
az új mun
előre halad
vouni és h
minden ré
ország egy
län nagyot
Dunan ne

Az alsó
m.-ig
Nem
kimért lép
kozatosan

A k
gon kiduz
ragtől szik
azoknak is
kettőnk sz
Ekk
ját annak
vet és haj
egyedül!
„Své
halát adok
szemrehán
A fia
szemét fel
Chri
keressed s
egy anyán
gon fog ka
áldás kísér

Az a
nagy lelki
élet boldog
Majdnem
mindketen
1674-be z
A k
esztendő e
szép Mária
netirók ez
mely Gusz
csatáren.

A Duna jobb partján (szerbiai határ) egy 2070 m. hosszú csatorna készül 80 m. fenék szélességgel és mint a júci 2 m. mélységgel a kis víz szín alatt. Itt mindjárt felemlitem, hogy a tervezett csatorna változást szenved, mert a kormányzat legutóbbi elhatározása folytán a csatorna fenéke még 1 méterrel mélyítve lesz, úgy hogy a csatorna végén mélysége 3 m. lesz. Ez által lehetővé tétetik, hogy a fekete tengerből nagy tengeri hajók meg- rakodva, vagy rakodás végett egész Orsovaig feljöhet- nek. Hogy a magyar kereskedelem mennyit nyer ez ál- tal, talán fölsőleges bővebben magyarázni.

A vaskapui csatorna elkészítéséhez szükséges 246,000 köbméter sziklat és részben földet eltávolítani a víz alatt, 294,000 köbméter kőhányást készíteni a vízben, 272,000 köbméter földfeltöltést készíteni a kőgátak közé, 56,000 köbméter kőburkolatot készíteni a szorító gátak külső fe- lülete omlás elleni biztosítására, 26,000 köbméter ideigle- nesen készített kőhányást a vízből újra kiszedni és eltá- volítani, végre egy 10 m. nyílású hidat építeni a von- tató utra és 2700 folyóméter tölgyfa védkorlátot felállítani.

Ez a legnagyobb munka a mit teljesíteni kell, de ennek a végrehajtása még sokkal nehezebb lett volna, ha a mélyítés az eredeti terv szerint úgy mint Jucnál, a víz alatt eszköztelneék, de a diadalmas mérnöki tudomány lefözi a természeti akadályokat a régi példa beszéd szerint: „Többet észszel mint erővel.”

A vállalkozók ugyan is mindenek előtt kiépítették a leendő új csatornának a bal oldali kőgátját és ezt ideig- lenesen összekötötték a jobb oldali szerbiai Duna parttal, ez által egy tökéletesen elzárt medence létesítették. Mi- dőn ez megvolt, hatalmas szivattyukkal az egész meden- céből a víz kimerítették és az építés hely most már szá- raz. A csatorna mélyítése a mi ezelőtt a víz alatt lett volna végrehajtandó, most szárazban eszköztelnek és a repesztett kőanyag n m kotrógépekkel emeltetik ki lassan a víz mélységéből, hanem a csatorna azaz a leendő Duna tenekeire fektetett vasutal szállítatik ki a lerakódó helyre.

Ezendkívül szép munka legnagyobb haladást mutat, mert az új csatorna már 7/8 részben kész. Csak a 2 szorító gátnak legfelsőbb részén hiányzik még a kőburkolat. Az engedélyezendő nagyobb mélyítés következtében azonban újra megindul itt a munka nagyobb erővel. De eltekintve az új munkától e helyen a létesítendő nagy-mű annyira előre haladt, hogy sikerére biztos következtetést lehet vonni és határozottan állítani, hogy az egész szabályozás minden részleteiben lényegesen fog sikerülni, és Magyar- ország egy második tengeri összeköttetést nyer, miből ta- lán nagyobb haszon háromlik az országra, mert az Al- Dunán nem kell Triesttel konkurrálni.

(Folyt. köv.)

Levelezés.

Az alsófehérmegyei tanítók Gy.-Fehérvár— m.-igeni körének gyűlése Alvinczen.

Nem vagyok pessimista; hiszem, hogy az időnek kimért léptekkel való előrehaladtával az emberiség is fokozatosan fejlődik tudományban és erkölcsben egyaránt.

A király földhöz vágta a levelet. Homlokán vastagon kiduzzadtak az erek, tagjai rezekettek, szemai ha- ragtól szikráztak és fenyegetőleg emelte fel öklét. „Jaj azoknak!” kiáltá, „kik könnyelmű játékokat mertek űzni mind- kettőnk szívével. Boszum rettenetes leand!”

Ekkor az anyakirályné közvetlen fia elé lépett, jobb- ját annak vállára téve nyugodtan szólt: „Emeld fel a kö- vet és hajtsd anyádra. Én tettem, senki más, csak én egyedül!”

„Svédország javáért kellett e sebet sziveden űtnöm és hálát adok az egnek, hogy ez sikerült!” Egy keserű szemrehányó pillantást vetett a király anyára és kirohant.

A fiatal asszony férje ápolása folytán magához tért, szemét felnyitván, első kérdése a király volt.

Christina másodszer is szívére ölelé Ebbát. „Ne öt keressed szólt, de férjedet, a kié vagy egész életedre. Ha egy anyának óhajai teljesülnek, úgy a sors téged gazda- gon fog kárpótolni azon áldozatért, a melyet hoztál, és bő áldás kísér a jörőben téged és tiédet.”

Az anyakirályné áldása teljesült. Mihelyest az első nagy lelki küzdelmek elmúltak, a de la Gardie grófi pár élet boldogsága felvirult, mint keveseké e földkerekségen. Majdnem 60 évig éltek együtt zavartalan boldogságban s mindketten rövid idő közel egymásután hunytak el. Ebba 1674-be zárta le szeméit örök álomra, 78. életévében.

A király is legyőzte szerelmi bánatát, de csak 10 esztendő elteltével határozta el magát házasságra lépni a szép Mária Eleonora brandenburgi hercegnővel. A törté- netirók ezt a házasságot is nagyon boldognak vázolják, a mely Gusztáv Adolf hősiességével ért véget a lützen csataterén.

Vége.

Mivel azonban a tudás kincseinek szaporodása, mondhat- nám összehalmozása a lángelmének sem enged meg, hogy a tudomány különböző ágaiban még csak megközelítőleg is egyforma jártasságot biztosítson magának: a haladás a szakok szerinti művelést tételezi fel. Es talán éppen ennek, a tudományok szakok szerinti művelésének köszön- hező legfőképp a tudományoknak a 19-ik században, korunkban való óriási fellendülése. A tudomány egyik szakának, a neveléstudománynak még inkább a gyakor- lati rész; a nevelés és tanítás módszerének előbbvitelére, fejlesztésére egyesült még ezelőtt 9 évvel Alsófehérmegye tanítói kara; ennek szolgálatában áll nevezett tanító-egye- sület Gyulafehérvár—magyarigeni főkegylete, melynek tagjai, — tudatában annak, hogy az egyesülésben rejlik az erő, a haladás, — nemes ambícióval munkálkodnak a nevelési és tanítási módszer fejlesztésén s ezzel a maguk ismeretkörének tapasztalás útján való tágitásán. S nem csak, de szolgálatában állnak a tanítói közzellemnek; nem engedik kialudni azt az érzelmeket, mely a rokong- lalkozásnak keblében önkénytelenül szokott kifejlődni; fokozni igyekeznek a kebelnek ama nemes érzelmét, mely az a szívnek, mi a virágnak az illat: a hazaszeretetet. Ily irányú működéséről tesz tanúbizonyságot, nevezett tanítói főkegyletnek folyó évi november hó 17-én Alvinczen, az állami iskola helyiségében lefolyt gyűlése, melyről — te- kintetes Szerkesztő ur becses engedelmével — az alábbi- akban van szerencsém megemlékezni.

A szépszámmal egybegyűlt tagok mindenekelőtt a Szilágyi István, áll. tanító által tartott gyakorlati tanítást hallgatták meg. Szilágyi a népiskola 3-dik osztályában „A kisértes,” című olvasmányt tárgyalta s mint az ezt követő bírálatokból kitűnt, sikerülten oldotta meg fela- datát. A bírálatban különben részt vettek: Kiss Elek, Bo- tos Dénes, Csóka János, Ozsváth János tanítók; Balázs Józsa tanítónő; de részt vett különösen dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő, ki egyuttal indítványozá, hogy egy ál- landó bíráló bizottság alakítsassék. Indítványt a gyűlés örömmel téven magáé: Székely Lehel, alvinczi áll. isk. ig. tanító elnökle alatt kiküldi Kiss Elek, Ozsváth Já- nos tanítókat és Szalai Etelka tanítónőt.

Ezután a szomszédos tanácskozó terembe vonultak a gyűlés tagjai, hól az alvinczi vegyesdaloknak Székely Lehel vezetése alatt szépen elhangzó éneke (Hymnus) után dr. Elekes Viktor gy.-fehérvári lelkész, mint fő- kegyletünk buzgó elnöke, egy lelkes és minden ízében alkalmi beszéddel nyitá meg a gyűlést. Üdvözölte a so- katlan nagy számmal jelenlévő vendégeket; üdvözölte dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelőt, ki nem kimélve a fáradsá- gát, eljött, hogy tapasztalat inak gazdag tárházából ré- szeltesse a gyűlés tagjait.

Ozsváth János a magyar triumvirátus (Petőfi, Arany, Tompa) baráti viszonyáról értekezve, ismerteti a nevezett halhatatlanok levelezését, kutatja ezek nyomán gondolko- dás módjukat s mint lelektani, élet- és jellemrajzi adalé- kokat melegen ajánlja Petőfi, Arany és Tompa leveleit a tagtársak figyelmébe.

Következett Kiss Elek, tövisi ig. tanítónak: „Kell-e a népiskolában tankönyv, s milyen legyen a tankönyv?” című vitatetele. Az előadást követő élénk vita után, mely- ben részt vettek: Tankó József és Benedek Károly ref. lelkészek, Botos Dénes tanító és dr. Havas Gyula kir. tanfelügyelő: előadót azon álláspontjára, mely szerint az írás, rajz s részben számtan és mértan kivételével igenis szük- séges a tankönyv, gyűlés elfogadta; ugyszintén magáé- vát tette tétele második részét képező s a tankönyv minőségére vonatkozó nézetét, mely szerint a tankönyvnek rövidnek, csak az éppen szükségéseket tartalmazónak és szabatos irányban írtnak kell lenni.

Székely Lehel, alvinczi ig. tanító „Az élelmiszerek”- ről tartott igen érdekes és tanulságos felolvasást. Jövő gyűlésen folytatni fogja tanulmányát; s ha már a „reg- geli” jó volt, joggal remélhetjük, hogy az „ebéd” még jobb lesz.

Örömmel vette gyűlés Szentgyörgyi Mor, gy.-fehérvári gyógyszerész urnak a pártoló tagok- s Tankó József borbereki ref. lelkész és Balázs Józsa tövisi áll. tanítónő- nek a rendes tagok sorába való belépését.

A folyó ügyek is elintéztetvén, a gyűlés szeretett elnökünk záró beszéde után a „Hazádnak rendületlenül légy hive!” — elhangzásával véget ért.

Es most kedves kötelességemnek tartom főkegye- lünk nevében a nyilvánosság előtt is köszönetet szavazni Alvincz nemes intelligenciájának s a dalegylet lelkes tagja- inak azon valóban kegyes jóvoltukért, miszerint gyűlé- sünkön és az azt követő közebéden majdnem teljes számmal megjelenvén, már megjelenésükkel, de főleg szívhez- szóló énekükkel gyűlésünket ünnepélyessé tették. Kedves emlékekkel távozunk körükből...

Szeretett elnökünk tapintatos vezetése alatt érjen sok

ilyen sikerült gyűlést az alsófehérmegyei tanító-egyesület Gyulafehérvár—magyarigeni főkegylete!

Gyulafehérvárt, 1892. november hó 29-én.

Ozsváth János, főkegyeleti jegyző.

Vegyes hírek.

— **Egyházkerületi képviselők** választattak az enyedi ref. egyházmegyéből: a) az enyedi választókerü- letből Szilágyi Farkas, b) a marosújváriból Jancsó Lajos, c) a gerendi v. kerületből Kovács Gyula, d) a harasztói v. kerületből Barabás József, e) a tordai v. kerületből Bartha Miklós orsz. képviselő, f) a tanítók részéről Sán- dor József az EMKE utkára.

— **Katalin névnapja.** Alig van kedveltebb név- nap, mint Katalin. A helyi polgári leányiskola tanítótes- tőete Katalin névnapja alkalmából Dancs igazgató kezde- menyezéséből gyűlést tartott november 25-én, hogy ne- vezett iskolánál két ösztöndíjt alapít Kovrig Tivadarné ő nagysága iránt nyilvánuló hálájának és tiszteletének ki- fejezést adjon. A gyűlésen ő nagysága alapító levelei is felolvastattak.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés** lesz decem- ber hó 6-án, mely újra intézkedni fog a megyei bizott- sagi tagok választása idejéről, s a választási elnökökről. Ily késő teli időben bizonyára sok bajt okoz a választók- nak s a tisztviselőknak.

— **Elmaradott megyei bizottsági tag** választ- tás. A október havi megyei közgyűlés által f. hó 28-ra kitűzött választás elmaradt, miután az időközben hozott 1892. XXVI. t. c. és a belügyminiszteriumnak f. hó 19-en kelt intézkedése szerint, nem az 1886. XXI. t. c. alapján hozott és jóváhagyást nyert új szabályrendelet, hanem a régi beosztású választó kerületek szerint és a régi időbeosztás szerint kell a bizottsági tagokat választ- tani. E rendelet folytán sürgőnyileg kellett az értesítése- ket szétküldeni, ami bizony nem csekély kellemetlenség- gel járt, tekintve a községek szétszort voltát.

— **Az ebadó szabályzatot** a kiküldött albizottság dr. Varró László alapos indoklása alapján, újól megál- lapította, bevéve a miniszteri utasítás folytán a rendezett tanácsú városokra vonatkozó intézkedéseket is.

— **Koleraeset** a tövisi pálya udvaron Gruberg Nándor vasuti főkalauz a november 23-iki aradi esti vo- nattal, kolerasan érkezett a tövisi vasuti indóházba, hol dr. Boér Jenő vasuti főorvos azonnal a vasuti laktanyába szállíttatta, s göggyekezés alá vette. A beteg állapota órá- ról-órára súlyosbodván, szűkegessé vált a közeli vasuti ideiglenes kórházba való szállítás. November 24-én dé- lután a beteg meghalt, a boncolás még az nap megejté- t, s 25-én hajnalban megtörtént a temetés. Az eset táviratilag bejelentetett a belügyminiszternek, s az úrlék egy része a bakteriologiai vizsgálat megejtése végett, fel- küldetett dr. Patrik Ottó egyetemi tanárnak. Az elhalt ruházata elgáttetett, s a helyiségek melyekben a beteg fektött, hathatós fertőtlenítés alá vétettek. Az esetről rövid értesítés ment a szomszéd törvényhatóságok alispán- jainak e megye polgármestereinek és főszolgabíráinak, utóbbiaknak azon sürgős felhívással, hogy az óvintézkedéseket fokozott erővel hajtsák végre s a lakosság egész- ségi állapotát szemmel kísérvén, a netalán felmerülő gya- nus betegségi eseteket kezelés alá vétessék, s a központba azonnal bejelentés. Az eset aggályosságát némileg eny- híti azon körülmény, hogy a betegséget nem a helyi kedvezőtlen viszonyok fejlesztették, hanem távolról hur- coltak be, s hogy a beteggel csak a nélkülözhetetlen ápoló személyzet érintkezett, kiket az alapos desinfectio remél- hetőleg megóv a megbetegedéstől.

— **A „Szegény tanulókat segélyező kör”** de- cember 8-án és 10-én is fog „Filler estélyt” rendezni. A kör iránt széles körben meleg érdeklődés mutatkozik, a mi remélhetőleg még fokozódik. 20-nál több gyermek fog ez évben is segélyben részesülni.

— **A n. é. közönség** szives tudomására kívánom hozni, hogy a helybeli „Szegény tanulókat se- gélyező-kör,” ruha és másnemű segély gyűjtése végett gyűjtőleveket bocsátott ki. Ivtartókul a „Várszeg-utcára”: Dr. Magyari Karolyné és Szigethi Jánosné ő nga; a „Piac-térre”: Girner J. Józsefné és Dr. Win- ker Albertné ő nga; a „Magyar-utára”: Dr. Hava- s Gyulané és Vincze Danielné ő nga; a „Fogda-környö- kére”: Krizmanics Vilmosné és Meccsér József- né ő nga; a „Szentkirály-utára”: Török Bertalané és Folyóvich Sándorné ő nga; a „Tövis-utára”: Berde Sándorné és Buda Edoné ő nga; a „Porond—Töth-

utára: Farkas Mari és Tóth Sándorné öngazdálkodó; a „Kollégium-utára”: Füzzi Katinka és Klimeszné Balogh Róza öngazdálkodó lesznek felkérve. — A gyűjtött tárgyak az óvoda helyiségébe Grohmann Károly gazdaságoskodókhoz küldendők, a melyeket valamint a pénz-segélyt hirteligen fog a kör elnöksége nyugtázni. — A „Szegegy tanulókat segélyező-kör” f. hó 24-én tartott gyűlésének határozata értelmében. — Nagyenyeden, 1892. évi november hó 26-án.

Tóthfalusi József,
köri titkár.

— **Adomány a szegény tanulók felruházására.** Herépi Károly professorné öngazd. a szegény tanulók felruházására adományozott 1 frtot. Ezen kegyadomány összeg kezemhez vételét köszönetem kifejezése mellett ezennel nyilvánosan nyugtázom. Nagyenyed, 1892. nov. 26. Szilágyi Farkas, köri elnök.

— **A tél teljesen beállott** a f. hó 25-én éjjel megindult havazással. A tüzelő fa értéke gyorsan emelkedik a váratlanul nagyobb szükséglet folytán.

— **Ritkaság,** hogy egyszerre egy korosztályban 4 testvér jöjjön vizsgálat alá, mint azt egy németországi lap írja. Egy Müller Jakab nevű szegény kőműves neje 1873. év jan. 10-én és ugyanazon év decemb. 30-án két-két fiút szült, kik a jelen év márciusában jönnek sorozás alá.

— **Kossuth levele gróf Kreith Bélához.** Turin 22. Viadei mille. október 15. 1892. Kedves gróf Kreith! Az elintézett és elnem intézett levelek halmozása összekaveredik asztalomon. tartok tőle, hogy e miatt válaszem október 3-diki becses levelére későn érkezik, de az hogy a 48—49-iki szabadságharc országos muzeumának ép azért, mert „országos” helye csak is a főváros lehet, előttem annyira világos dolog, miként remélem, hogy az én véleményemre nem volt szükség. miszerint a kérdés ily értelemben döntessék el. Sok mindent centralizálnak a fővárosban, a mit centralizálni nem kellene; de hogy „országos muzeum” valahová a vidékre utasítsák, azt én képtelen eszmének tartom. Ohajtanám hogy szabadságharcunk minden nevezetes eseménye, emlékek legyen a történet színhelyén megörökítve, meg anyai oltárul a hazafiaság religiójának, de a muzeumba való tárgyaknak egy helyen kellene össze gyűjtve tartatni, mert az eldarabolás csökkentené történelmi becsüket, s a közérzületre hatásukat: s mert egy helyre tartom összegyűjtendőknél, az hogy azon hely csak is a főváros lehet, előttem annyira természetesnek látszik miként megvallom, csodálkozom hogy az csak vitatás alá is jöhetett. Engedje gróf ur megújítanom köszönetemet becses látogatásáért mely mindig kedves emlékeim közé fog tartozni s nagyrabecsülésem a fáradhatlan buzgalomért, s eléggé nem méltányolható áldozatkészségéért, melyet ön a 48—49-iki korszak történelmét felvilágosító adatok kifizetésére s összegyűjtésére és a tényezőkre való vissza emlékezés ébren tartására szentelni meg nem szűnik; oly hazafiai igyekezet ez, mely ama nagy nemzeti erőfeszítés iránti érdeklődés élesztésével hatályosan közre hathat arra, hogy a múltnak kegyeletes emlékezte csirája legyen a jövődönél. Fogadja gróf ur tiszteletem kijelentése mellett őszintén barátságos üdvözlömet. Kossuth Lajos. — Gróf Kreith Béla urnak Budapestben.

— **A fővárosi vígadóbéli 48-as kiállítás** tudatja a hazafias közönség ama részével kik a gyűjtemény fentartásának előmozdításához akarnak járulni, hogy a kiállítás által kiadott különféle araképek, (Kossuth, Petőfi, Vajda stb.) eladási árából befolyó pénz az 1848—49-i szabadságharcunk muzeumának fentartására lesz fordítva. S így a kiállítás kiállításától Budapestről képet, vagy ahoz való rámat rendel — az illető egyuttal, e nagyszerű ereklye muzeum átalakítását is előmozdítja.

— **„Ritka nagy termés.”** Az imént befejezett répatakarulás alkalmával, dacára hogy sok volt a panasz a nyár igen kedvezőtlen, aszályos időjárása miatt, mely a répafejlődést megakasztotta, mégis sok felőlyan rengeteg répatermések mutatottak fel, a melyek már esoda számba is mehetnek. Így az oberdorfi fajtából Pámer osli postamesterénél 688 métermázsas, Nagy István szentmiklósi tisztartónál 697 métermázsas termett katasztrális holdanként, olajbogyófa-akn répa Klein Ignác ongai bérgazdaságában 726 métermázsas. Stégh Henriknél Ó-Kőren 882 métermázsas 52 kiló takarult katasztrális holdanként. Mamuth-répa pedig többek közt báró Wesselényi zsigó uradalmaiban 790 métermázsas. Bategh Gergelynél pedig Soósmezőn 1248 métermázsas termett katasztrális holdon! A mostoha nyár után ezek mindenesetre phänomenális hozamok, az okok pedig ott rejlenek, hogy a kedvezőtlen időjárást el-lensúlyozta, egyrészt a jó kezelés, de főleg az igen jeles répamag, mely az elmondott esetekben is Mauthner Ödön budapesti magkereskedőtől került. A talajok, hol a rengeteg termések takarultak, többnyire homokos agyag szerkezetűek. Soósmezőn hol egy holdon majdnem 1300 métermázsas termett, a talaj agyagos volt, kevés szamosi iszappal.

Irodalom.

„A Magyar Nők Lapja” e hó elején kezdte meg tizennegyedik évfolyamának utolsó évfolyamát. A ritka támogatás, melylyel a legintelligens magyar nők ben-nönket kitüntettek és az általános rokonszenv, melylyel lapunkat a magyar nők körében fogadják, arról tesznek tanúságot, hogy a „Magyar Nők Lapja” nélkülözhetlen szellemi szükségletnek felel meg és hogy hivatását a magyar nők igényeinek megfelelőleg teljesíti.

Az új évfolyam elején gondoskodtunk arról, hogy a „Magyar Nők Lapja” lapja tartalmát az eddigienél is élénkebbé tegyünk és annak szerkesztését kiváló íróársunk M a r o t h Erzsébet vezetésére bíztuk, a ki a legelőkelőbb fővárosi írók támogatásával a lapot olyan magaslatra emeli, hogy a hasonmémű külföldi szaklapok között is első helyet foglaljon el. Kiadóhivatalunk nem riad vissza semmi anyagi áldozattól és „ingyene” becsátja rendelkezésre a „Női szépség művészetének” taakönyvét összes előfizetőinknek, Ez a mű a legjobb a maga nemében és dacára, hogy előállítás tetemes költségre került, mégis ajándékkul adjuk minden előfizetőnek; ha mindjárt csak egy negyed évre fizet is elő.

„Tartalma” kiválóan érdekelhet mindekit, különösen a hölgyeket, mennyiben utasítást találunk benne: A női szépségről s a szépség ápolásáról különösen. A bőr ápolásáról és szépítéséről. A haj ápolásáról és szépítéséről. A szem ápolásáról és szépítéséről. Az orr ápolásáról. A száj ápolásáról. A nyak és karok ápolásáról és szépítéséről. A kéz és láb ápolása és szépítéséről. A test szabályozásáról. Az illemről és toillettről.

A „Magyar Nők Lapja” előfizetési ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyed évre 1 frt 50 kr. Az előfizetési pénzeket kérjük a „Magyar Nők Lapja” kiadóhivatalának beküldeni.

Csarnok.

Örökké . . . sohasem.

„Örök lánggal ég irántad
Szívemben a hő-szerelmem . . .
Szeretsz-e?”

— „Hogy kérheted drága ifjam?
Mint te engem, szeretlek én
Örökké! —”

„Oh mily gyönyör, boldogság ez!
Nem feledsz hát soha engem,
Kedvesem?”

— „Üdvöm várát összetörni:
Elfeledni téged? ! . . soha,
Sohasem! —”

Gyors sietve mult az idő,
Egyik év a másik évet
Kergette;

Az „örök láng” kialudott,
S a lány ifját elfeledte
Örökre.

Gyors-sietve mult az idő,
Egy néhány év elröppene
Hirtelen;

S ki világott, hogy az ifju
A leánykát nem szerette
Sohasem.

B. Józsa.

Felelős szerkesztőség:

DR. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Leszállított áru selymeket méterenkint 25%—33 $\frac{1}{3}$ % és 50% árlengedéssel az eredeti áron alól szállít, megrendel egyes öltönyökre, vagy végekben is póstabér és vámentesen HENNEBERG G. (os. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Minták pósta fordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros bélyeg ragasztandó. (2.)

Üzlet áttevés.

Tisztelettel van szerencsém a n. é. közönséget tudatni, hogy 22 éve fennálló főüzletemből összes bőrcikkeket a hely szűke miatt az e célra igen alkalmas és tágas saját házámban, fióküzletembe tettem át, melynek vezetésével t. Zeitler József urat bízom meg, ki e téren már 32 éve működik és teljes jártassággal bír; minden kívánalmaknak bizton a legjobban meg fog felelni és pontosan ki fog szolgálni, ugy bőrcikket, mint talpat legkisebb mennyiségben és legjutányosabban, határozott árért.

Fióküzletembe 12 féle különböző fajtájú talpak állanak a n. é. vevőim becses rendelkezésére, ugymint: I. II. III. ültetett talp, bival terzen, 2 féle olasz talp, sárga és barna bival háta, női talpak, 1 és 2-szer ültetett boeskorvak való talpbőrök, hazai és külföldi talpbélések; bőrneműekben: barkás és sima tehénbőrök és pittlingek, cipő és csizmának való zergebőr, vikszos borjubőr, sima és barkás fischleder bőr, orosz lagbőr, sima lagbőr, satenbőr, szines juhbőrök, szatyán, piros carmasin, fehér irha, ugy minden e szakmához tartozó cipészeti kellékek a legjutányosabb árak mellett kaphatók. Különösen szép, igen könnyű boeskortalp bőrök timároknak viszonteladás végett, melyekből a hulladékot megfelelő árban visszaveszem. Nagy választékban kapható. Tisztelettel meghívom a n. é. közönséget e berendezés megtekintésére fiókraktárobba.

Midőn tisztelt vevőim 22 éves, oly szives és eredményteljes b. pártolását ez uttal is a legalázatosabban van szerencsém megköszönni, egyszers-mint alázatosan kérem fióküzletemet is ezen becses pártolásával megajándékozni; t. Zeitler ur bizton nem fog sajnálni semmi fáradságot, hogy minden tekintetbe vevőimet kielégítse; kérésemet megújítva maradok

Nagyenyeden, 1892. november hó.

Legalázatosabb kész szolgálja
Bisztritsány Lajos.

Arverezési hirdetmény.

Nagyenyeden 1892. évi december hó 12-én d. u. 2 órakor az ev. ref. kántorilakban tartandó nyilvános árverésen bérbe fognak adatni:

I. A nagyenyedi ev. ref. és ev. luth. egyház közös tulajdonát képező következő házastelkek 1893. április 24-től kezdve 3 — esetleg 6 esztendőre:

1) „Hank”-féle ház (vár 5. sz.) kikiáltási ár 162 frt 50 kr egy évre.

2) „Sárpataki”-féle ház (vár 10. sz.) kikiáltási ár 160 frt egy évre.

3) „Lukács”-féle ház (vár 15. sz.) kikiáltási ár 300 frt egy évre.

II. A nagyenyedi ev. ref. egyház „Sárpataki” alapja fekvő, 1893. év január 1-től kezdve 6 esztendőre.

1) Tinódi 8 hold 1361 \square öl tag: kikiáltási ár egy évre 130 frt.

2) Bogácsosi 461 \square öl kerti föld; kikiáltási ár egy évre 8 frt.

III. A 2-ik papi állomás kanonika portiójából csak 1893. évi használatra: a „Hidegkuton”-tul egy 11 hold és 7 holdas tag; és a „Farkaspatak”-ban 3 pusztaterülettel, — kikiáltási ár az egészre 360 frt.

Arverezők az árverezés megkezdése előtt az évi bérösszeg 10%-át bánatpénzül tartoznak lefizetni. — Az árverezési feltételek mátol kezdve az árverés kezdetéig Málnási Lajos ev. ref. énekvezérnél bármikor megtekinthetők.

Nagyenyeden, 1892. év nov. 25-én.

1—2 Az árverező bizottság.

Szerke
Nagy
A KIADÓ
lap szell
közlemé
Kiad
Wokál Ján
az előfizet
bérmént
Kéiratok

Az ev. ref.

Láthatum
tőkéje és jöve
lokon kívül o
is luxus, han
egy-egy művé
vendéglős stb.
liomos gyönyö
sebb hasznot
gét költi el.
nek számos je
a házakat ro
ruházás nélkü
gis a tulajdon
ható kevés jö
állításukra. m
jövedelmet bi
nyes palotát
szerint éppen
sére nincs fe
nem fedezi a
a gazdát, ho
lethez még e
egyik a más
persze csak
mi birtokos
címe és s
viszonyokat
teti fel magá
helyzetben lé
nemcsak lux
bizony legalá
még inkább
közvagyon fe
Igaz-e v
reformatus eg
papi és tanár
theol. akadém

T

Egy
Sze
Arc
Rég
„Ol
Oh,
Meg
Hog

A P
Meg
„Ki
Leit
A b
Meg
Hall
„Jö

És
Arc
Csak
Vár
„Oh
Itt,
Nem
Fáty

Bus
Meg